

COM VIURE DE LA CREATIVITAT

Reflexions sobre les capacitats creatives innates

Resum

Per abordar la comprensió i la corresponent actuació al món actual, amb tota la seva enorme complexitat i el canvi continu imprevisible que ens posa davant el desconegut, proposo partir de la consciència del seu origen simple, operatiu i comprovable: la llibertat creativa de la realitat, el fet que la realitat no es sotmet a cap determinació, a cap model d'ella, res no es repeteix completament, sempre avança cap a la novetat, sempre ens sorprèn. Aquesta llibertat, com que és un fet qualitatiu i gratuït, no objectivable ni conceptualitzable, imprevisible i incontrolable, no té cabuda en el camp dels models científics, però no per això deixa de ser-ne l'origen. La teoria de l'evolució no ens pot assegurar que si tornéssim enrere en el temps tornaria a aparèixer l'Homo sapiens a la Terra. Aquesta llibertat creativa no és només a l'origen de tota realitat, sinó molt especialment al de la condició humana considerada des de la perspectiva cultural. Per tant, opera en tot ésser humà, en el cos i en la ment, a través de les nostres capacitats creatives constitutives (CCC). Aquestes són formes de la llibertat creativa resultat d'un llarg procés biològic i cultural i, per tant, col·lectiu. Són les capacitats que han anat constituint l'espècie humana. D'aquestes CCC, n'hi ha cinc d'essencials: l'interès per la realitat, la comunicació semiòtica, la cooperació o simbiosi subsidiària, la investigació generalitzada i l'última, però la més important, la capacitat d'alliberar-se. Són *intradependents* les unes de les altres i la seva unitat constitueix la intel·ligència creativa. Quan es separen i se'n descuida alguna, degeneren i produeixen la cobdícia insaciada i la violència sense sentit. L'individualisme és un exemple d'un afebliment de la cooperació o simbiosi, quan aquesta, més que mai, és necessària per resoldre els molt complexos problemes humans. Per això m'estenc en ella, i la necessitat de basar-la en el principi de subsidiarietat. Aquesta proposa la distribució del poder en tot el teixit social, una necessitat de la nova democràcia creativa. Solament elles ens permeten afrontar la incertesa i el desconegut provocat pels accelerats canvis actuals. No podem encara seriosament l'educació ni el nou mode de vida sense el conreu d'aquestes capacitats. El creixement exponencial de les tecnociències hauria d'estar al servei del cultiu d'aquestes capacitats. Dissenyar individus transhumans, sense tenir-les ben presents com a fet col·lectiu, és una mostra i un reforçament de l'individualisme imperant. La història humana es podria veure com el desplegament, sovint poc harmònic i conflictiu, de les CCC. Conrear-les de manera conscient i sostinguda és la clau per viure bé en un món tan complex i tan canviant. La innovació, clau de l'economia actual, la considero una forma, un grau de cultiu de les CCC. La política hauria d'afavorir doncs el cultiu generalitzat de les CCC, per tal d'assegurar una economia realment innovadora. L'ordre social ja no es pot basar en el poder d'imposició esterilitzador de la llibertat, sinó en la intel·ligència creativa basada en les CCC. A més, sense una consciència clara d'elles no podem ser plenament creatius, doncs ens aferrem, fins a identificar-nos-hi, amb els nostres sentiments i pensaments, amb els nostres models de la realitat, especialment l'ego, amb les seves comoditats i temors, els seus plaers i sofriments. Les CCC són l'energia i la creativitat per trencar la tendència actual cap un desastre total i obrir camí cap a la felicitat de la humanitat, la tasca principal de la intel·ligència tal com aquí

l'entenc. Cal doncs ensenyar i estimular el conreu de les CCC per part d'una majoria social de qualsevol cultura, societat i col·lectiu, especialment en les empreses. El gran objectiu social serien, doncs, les democràcies creatives: viure de la creativitat generalitzada, de tothom i en totes les activitats. Viure de la creativitat és una utopia en el sentit genuí de la paraula: un projecte de societat futura de característiques afavoridores del bé humà, però no ho és en el sentit de projecte de futur irrealitzable. Ens hi juguem el futur de la humanitat. Aquí en donaré una primera aproximació, fent notar els seus aliats i adversaris. Entre els aliats tenim la mateixa necessitat de creativitat en la societat actual i el fet que aquesta és auto gratificant. També és una gran aliada la rebel·lió de la joventut contra l'adversari principal: el poder de dominació i explotació i els mateixos estats autàrquics que el concentren en poques mans. Voldria contribuir a donar un fonament sòlid a aquesta rebel·lió. El conreu de la intel·ligència creativa és el mode de vida, com ho fou en el passat el conreu de la terra. Ja fa més de cinc segles, des del Renaixement europeu, que estem en transició d'un mode de vida a l'altre. Això ha anat acompanyat de greus crisis de transició, degudes principalment a la impotència dels sistemes de valors de les religions, primer, i de les ideologies, després, per dirigir la profunda transformació social provocada pel creixement tecnocientífic exponencial i accelerat. Per posar-la al servei de la felicitat i evitar els seus perills, proposo equilibrar el gran desenrotllament de la intel·ligència funcional, pròpia de les tecnociències, amb un desenrotllament semblant i equilibrat de la intel·ligència valorativa, la pròpia de l'axiologia i de la intel·ligència alliberadora, la pròpia de la saviesa. Finalment caracteritzo breument la profunda mutació cultural actual com un canvi d'espècie cultural: el pas de l'Homo sapiens, el que posa el coneixement al servei de la depredació i el domini, a l'Homo quaerens., el que investiga al servei de la creativitat i aquesta al de la felicitat social.